

RECEP MARAŞLI
DİYARBAKIR
YA DA
SODOM'UN 5 NO'LU ZINDANDAKİ
BİN GÜNÜ

Recep Maraşlı: 1956 Erzurum doğumlu. Komal Yayınları ve *Stërka Rızgari* dergisinin yayın yönetmenliklerini yaptı. Politik faaliyetleri ve yazılarından dolayı 12 Mart, 12 Eylül ve 1990'lı yıllarda toplam 14 yıl hapis yattı. Uluslararası PEN Kulüplerince onur üyeliğine seçildi ve birçok Basın Özgürlüğü ödülü aldı. *Stërka Rızgari*, *Özgür Gündem*, *Jiyana Nû*, *Newroz* dergilerinde makaleleri yayınlandı. Gelawej sitesinin editörlüğünü yaptı. Aynı zamanda ressam ve grafik sanatçısı olan Maraşlı'nın iki kişisel resim sergisi açıldı.

Diyarbakir Rızgari Davası'nda Siyasi Savunma; Yasaklı Yazılar; Ermeni Ulusal Demokratik Hareketi ve 1915 Soykırımı adlarında üç kitabı bulunmaktadır. *Ullus, Devlet, Entelektüel; Fikret Başkaya'ya Saygı* kitabında "Etnik Farklılaşmaların Kökeni Üzerine Bir Deneme"; *Özgür Üniversite Resmi Tarih Tartışmaları* dizisinde "Resmi Tarihte Kürtler, Ermeniler, Asuriler" ile "Resmî İdeoloji / Resmi Tarih ve Azınlıklar" bölümlerinin yazarıdır.

1999 yılında Almanya'ya iltica eden Maraşlı halen eşi ve çocuğuyla birlikte Berlin'de yaşıyor.

Diyarbakır ya da Sodom'un 5 No'lu Zindandaki Bin Günü

© Recep Maraşlı, 2021

© Dipnot Yayınları, 2021

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Dipnot Yayınları'na aittir.

Dipnot Yayınları 376

ISBN: 978-605-74143-9-7

Sertifika No: 48147

Editör: Abdurrahim Özmen

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Kapak Resmi: Recep Maraşlı

1. Baskı: 2022 / Ankara

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti.

Baskı: Sözkese Matbaacılık San. Tic. A.Ş (Sertifika No: 46586)

İvedik O.S.B. 1518. Sok. Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40

Yenimahalle/ANKARA Tel: (0 312) 395 21 10

Dipnot Yayınları

Selanik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

www.dipnotkitap.com ♦ e-posta: dipnotkitavebi@yahoo.com

RECEP MARAŞLI

DİYARBAKIR

YA DA

SODOM'UN 5 NO'LU ZINDANDAKİ

BİN GÜNÜ

İÇİNDEKİLER

Önsöz/ <i>Abdurrahim Özmen</i>	7
Bir Film İzledim	19
Sadızmin Şatosu ve Diyarbakır 5 No'lu	27
Askeri Cunta'nın Siyasi Tutukluları Askerleştirme Programı.....	28
İnsan Bedeninde İktidar Mücadelesi ve Öteki Kimliklerin Fethedilmesi.....	41
Antinferno (Cehennem'e Giriş)	51
Baba İktidarını Yüceltip Kışkırtan Anneler	59
İşbirlikçiler ve İdeolojik Hikâye Anlatıcılığı: İtirafçılık, İslamcılık, Atatürkçülük El Ele.....	62
Manyaklık Çemberi	67
Eşcinsel Aşağılama	80
Lan Ermeni.....	83
Bok Çemberi	87
Hafızaların İdeolojik Atıklarla Doldurulması.....	97
Kan Çemberi	105
Ölüm Darbeleri	110

I. Bedii Tan'ın öldürülmesi.....	110
II. Ali Sarıbal'ın öldürülmesi	111
III. Cemal Kılıç'ın öldürülmesi.....	112
Ve Diğerleri.....	112
Seyircilik, İzlemekten Zevk Alma	115
Şiddet Aracı Olarak Müzik: “Kader Çemberi” ve “Vahşetin Orkestrası”	117
Sonuç Yerine	125
Sadistik İtaat Ettirme, Mazoşik Direnme	125

ÖNSÖZ

Abdurrahim Özmen

Michel Foucault, *Hapishanenin Doğuşu*¹ adlı eserinde, “Paris kilisesinin cümle kapısının önünde, suçunu herkesin karşısında itiraf etmeye” mahkûm edilen Damiens’in 2 Mart 1757’de alana getirilişini, oradan Grève meydanına götürülerek darağacına çıkarılması ve bedeninin azap çektilerle parçalara ayrılmasından, hazırlanan ateşte yakılıp kül haline getirilinceye kadarki cezalandırma törenini, okuyucuya yaşatırcasına detaylı bir şekilde yazmaktadır. Akabinde yazar, bu olaydan üç çeyrek yüzyıl sonra Batı Avrupa ve Kuzey Amerika’da “modern” hukuk sistemlerinin devreye sokulmasıyla beden “ceza ile yıldırmanın ana hedefi olmaktan” çıktığını; “bedeni kudurtan kefarete cezasının yerine kalp, düşünce, irade, ruhsal

¹ Michel Foucault, 2013. *Hapishanenin Doğuşu*, (4. Baskı), Çev.: M. A. Kılıçbay. Ankara: İmge Kitabevi.

durum üzerine derinlemesine etki eden bir ceza"nın aldığına işaret etmektedir.² İkinci Dünya Savaşı sonrası, az da olsa, farklı seslerin öneminin göz ardı edilemeyeceği gerçeğini teslim etmekle beraber, modern bilim tarihinin, insan eylemlerinin değişim ve dönüşümüne dair Batı merkezli bilginin, tüm dünyaya şamil kılınmasının tarihi olduğunu iddia etmek pek abartılı olmaz. Batı dünyasının ortaçağda yaşananlardan arındırılma sürecinin Batı dışı dünyaya teorik ihraç ve ithalinin -diğer ekonomi politik müdahaleleri bir kenara bırakırsak- kimi olumlu etkilerinin yok sayılması insafsızlık olsa da, farklı diyarların cezaevi pratiklerinin farklılığını da görmezden gelmek gerekir. Son üç yüzyılın "modern dünya"daki cezaevlerindeki dönüşümü söz konusu olduğunda Foucault'ya katılmamak mümkün değil. Ama modern dünyada ceza hukuku yeniden şekillenmeye başladığı dönemden şu ana kadar, modernliğin kenarında ve önemli oranda modern dünyanın etkisiyle olup bitenler nasıl bir sınıflandırmaya tabi tutulmalı? Ahmed Othmani'nin³ titizlikle incelediği "Ruanda'dan ABD'ye, Avustralya'dan Nijerya'ya, Zimbabve'den Türkiye'ye" ve pek çok ülkedeki özgün uygulamaları nereye koymalı?

Jerome Kohn, *Formasyon, Sürgün, Totalitarizm* kitabına yazdığı "Giriş" yazısında, Hannah Arendt için "zamanımızın siyasi olaylarının tarihte bir emsali olmadığını anlamış olması,

² Age. 33-51. ss.

³ Ahmed Othmani, 2003. *Hapishaneden Çıkış: Dünyadaki Cezaevi Sistemlerinde Reform Mücadelesi*, Çev.: I. Ergüden. İstanbul: Metis Yayınevi.

onun yirminci yüzyılın en verimli ve en heyecan verici düşünürleri arasına girmesini sağlamıştır.”⁴ derken Arendt’in olay ve olgulara bakışındaki özgün yönüne işaret ediyordu. Zira, bir yandan Adolf Eichmann’ın 1961’de Kudüs’te yargılanması sonrasında, Nazi Almanya’sında Yahudilere yönelik uygulamaların bir kişinin yaptıklarına indirgenmesinin sorunlu oluşuna yaptığı eleştiri nedeniyle Yahudilerce yapılan ağır suçlamalara maruz kalırken, öte yandan, “Eğer kişi Yahudi olarak saldırıya maruz kalıyorsa, kendisini Yahudi olarak savunmalıdır.”⁵ diyen de Arendt’ti. Yani “sapla samanı birbirine karıştırmamak” tam da bu olsa gerek...

Akademinin Sefaleti Üzerine adlı eserlerinde Strasburg ve Matthews⁶, “Tarihten kurtarılmış bir şekilde, şimdiki zaman, gizemli bir hipnoz halidir.” derken, Türkiye’de, özellikle iktidar söyleminin dışındaki durumlar karşısında “normal” sınırı aşmamakta istikrarı hep koruyan çoğunluğun hâl-i pür melâlini de dile getirmiş oluyor. Zira, tarih bir “olguları ayıklama” işi olsa da kimi zaman görmek istemeyeceğimiz pek çok gerçeği de barındırmaktadır, görmek istendiğinde. Bununla birlikte, yine Strasburg ve Matthews’in işaret ettikleri “Dışarıdakiyle ilişki kurmak, aynı anda, bin bir parçaya bölünmeyi gerektirir.”⁷ sözü de başkalarına ve başkalarının yaşadıklarına

⁴ Hannah Arendt, 2014. *Formasyon, Sürgün, Totalitarizm: Anlama Denemeleri 1930-1954*, Çev.: İ. Yıldız. Ankara: Dipnot Yayınevi: 15. s.

⁵ Age. 51. s.

⁶ J.N.E.F. Starsburg – Jan D. Matthews, 2016. *Akademinin Sefaleti Üzerine*, Çev.: Ç. B. Kasap. İstanbul: SUB Yayınları: 10. s.

⁷ Age. 2. s.

“bakmak” için önemlidir. Oysa sıradan kitleler bir yana, Türkiye düşünce dünyasının, makbul çoğunluğun dışındaki hayat biçimlerine dair ilişkisi büyük oranda sorunlu olmuştur. Osmanlılar Cumhuriyeti, Cumhuriyetçiler Osmanlıyı sorumlu tutmaya çalışsalar da belirli konularda pek de ayırmadıklarının örnekleri yeterince mevcuttur.

Ermeni tehcirinin, Ermenilerin kendilerine “lütfedilen” “milleti sadıka” vasıflarını ihlal etmeleri ile; mübadelerin, Rumların Yunanistan ile ilişkileri ve Hristiyanlıkları ile; Cumhuriyetin ilk yıllarındaki Kürt isyanlarının olmayan bir “laiklik” karşısında konumlanmaları, sonrasında bölücülük ve terörle suçlanmaları ile; Dersim örneğinde Alevilerin “düzen”e rıza göstermemeleri nedeniyle; Sol Sosyalist hareketlerin, her türlü olumsuz özelliklerle etiketlenilmiş bir komünizm ile suçlanarak maruz kaldıklarının meşrulaştırılması bir çok örnekten sadece belli başlılarıdır. Bu açıdan, 1980’in ilk yıllarında Diyarbakır 5 No’lu “Cezaevi”nde yaşananlar, bu konuda ne ilk ne de son, ama can alıcı bir yerde durmaktadır.

12 Elül 1980 ve sonrası Türkiye cezaevleri üzerine gerek içerden gerek dışarıdan,⁸ yazılanlar az değil. Ancak, bilindiği veya kamuya yansıdığı kadarıyla, özellikle Diyarbakır 5 No’lu Cezaevi, İstanbul Metris Cezaevi ve Ankara Mamak Cezaevi’nde yaşananlar söz konusu olduğunda, ne kadar yazılsa

⁸ İçerdeyken dışarıya içeriği anlatma veya dışarıdan içeriği yazmak konusunda Işık Ergüden’in *Hapishane Çağı: Kapatılan İnsan* adlı kitabı, bu konuda göz ardı edilmemesi gereken bir çalışmadır. (2007. İstanbul: Versus).

hep bir şeyler eksik kalır. Işık Ergüden, "... insanın kendi yaşantısını kendinin dışına çıkarması, nesnel ve başkalarını ilgilendirilebilir kılması güçtür: hele ki aşırı, yoğun, uç gibi tanımlarla nitelemeye müsait bir yaşantıysa bu..."⁹ diye yazarken, içeriden yazmanın veya dışarıya çıktıktan sonra içeriği yazmanın zorluklarına işaret ediyor. İçeriği yaşamayan birisinin, bu özel kapatılma ve sürekli zulmü yazması daha da güç olmalı: bir yandan başkalarının hayatlarına dair sorumluluğu aşma kaygısı, öte yandan ne yazsan hep bir şeylerin eksik kalacağı duygusu.

12 Eylül 1980 cuntası döneminin cezaevlerinden söz ederken her ne kadar Metris, Mamak ve Diyarbakır 5 No'lu ön plana çıksa da, Diyarbakır 5 No'lu Cezaevi'nde, 12 Eylül 1980 sonrasında "Eylül 1983 Direnişi"ne kadarki süreci yaşayanların yazılı ve sözlü anlatımları, buranın başka bir yerle karşılaştırılamayacağı yönündedir. Sadece bu kitapta atıfta bulunulan yazılı eserlere bakıldığında bile bu gerçeği görmemek mümkün değil. Gerek dünyada gerek Türkiye'de, genel anlamda işkence ve işkence teknikleri hakkında anlatılanların büyük çoğunluğu cezaevi öncesi sorgu aşamasına dairdir. Dolayısıyla döneme göre gözaltı süreleri değişse de sınırlı bir zamana işaret eder. Diyarbakır'da ise sınırları belirsiz ve yıllara yayılan kesintisiz bir zulüm söz konusudur. Bu yüzden buraya "cezaevi" demek yetersiz bir sıfattır. "Diyarbakır 5 No'lu Askeri Cezaevi" dosyası ile *Serbesti*¹⁰ dergisinin yaptığı söyleşiler bile kendi başına bu dehşeti gözler önüne sermeye yetiyor.

⁹ Age. 3. s.

¹⁰ *Serbesti*, Sayı 14, Eylül-Ekim 2003.

Bunlar anlatılanlar. Bir de anlatılmayan veya anlatılmayanlar çok daha fazla ve muhtemelen çok daha irkilticidir. Bununla birlikte Kate Millett'in söylediği gibi; "işkence, 'içerden', kurbanın bakış açısından anlatıldığı zaman bile, geçmişte ya da çok uzak bir yerde meydana gelmiş, gayri şahsi, siyasi ve tarihi bir olay olarak"¹¹ da algılanabilir. Örneğin, *Serbesti* dergisinde kendisi ile yapılan röportajda Nuri Sınır, 1986-87 yıllarında şair Yılmaz Odabaşı'nın, Diyarbakır Cezaevi hakkında bilgi almak için Aziz Nesin'in kendileriyle görüşmek istediğini, bunun üzerine cezaevi çıkışlı Mesut Baştürk ile Derya Otel'de Aziz Nesin ile buluştuklarında, Diyarbakır Cezaevi'nde yaşadıklarına dair epey olay anlattıklarını, buna karşılık, kendilerini dinlerken camdan dışarıyı seyreden Aziz Nesin'in bir ara dönüp kendilerine baktığını ve: "Yahu çocuklar, ben kendi hayal dünyamı çok geniş biliyordum. Ama bakıyorum ki, Kürtlerin hayal dünyası benimkimden daha çok genişmiş."¹² diyerek anlatılanlara inanmadığını anlatmaktadır. Mesut Baştürk de aynı dergideki söyleşisinde bu konuya benzer bir anlatımla değinmektedir. Oysa, dergi editörü, giriş yazısında, yapılan röportajlarda insanlara tutsaklık sürecinde hayal kurup kurmadıklarını sorduklarını, ancak alınan cevapların "işkenceden geri kalan ve hayal kurabilecekleri tek bir dakikalık zamanlarının bulunmadığı" yönündedir.

¹¹ Kate Millett, 1998. *Zulüm Politikaları: Siyasi Tutukuların Tanıklıkları üzerine Bir Deneme*, Çev.:B. Eyüboğlu. İstanbul: Metis Yayınevi: 113. s.

¹² "İnsan Soyu Böyle Bir Zulüm Görmedi!", Nuri Sınır ile Röportaj, *Serbesti*, Sayı 14, Eylül-Ekim 2003: 115-122. ss.; "Yaşadığımız Trajediyi, Komediye Dönüştürerek Anlatıyoruz." Mesut Baştürk ile Röportaj, *Serbesti*, Sayı 14, Eylül-Ekim 2003: 98-105. ss.

Her ne kadar Bauman, “Ürettikleri bilgi gibi entelektüeller de, yerel, cemaate özgü geleneklere bağımlı değildirler. Entelektüeller de, bilgileri de bu dünyadan değildir.”¹³ diye yazmış olsa da tersi durumların da pek az olmadığı aşikardır. Kimi konular, olaylar, olgular herkeste bir hasar bırakıyor: kimilerinde “tarafsız” olmak adına tutulan tarafın bilişsel hasarları, kimilerinde ise bedeni veya ruhuyla ödenen fiziki hasarlar.

Recep Maraşlı, bedeninde direngenliğinden kalan hasarlarla yaşasa da üretmeden de durmadı, duramadı: 1980 öncesi ve 1990 sonrası Komal Yayınevi’ndeki katkılarıyla, en elverişsiz koşullarda yazdığı *Siyasi Savunması*¹⁴ ve cezaevindeyken dışarıya yolladığı karanfilleriyle. Elinizdeki bu son çalışması, farklı güzergahlardan okuru Diyarbakır zindanına yöneltiyor: lağımın içinden, cinselliğin nasıl bir aşığılama tekniği olarak kullanıldığı karanlıklardan, derinde yatan güçsüzlük ve aşığılanmışlıklarını başkalarının ezilmişliğinde temize çıkarmaya çabalayanların narsizminin zirvelerinden ve üstelik Pasolini’nin aynı ağırlıktaki film kareleri eşliğinde. Film, tek başına bile izleyiciyi dehşete düşürmeye yetiyor; ya Diyarbakır’da yaklaşık üç yıl yaşananlar!

Kuşkusuz sorulacak çok soru içinde belki de şunun üzerinde de durulmalı: Bunu yapanlar kim? Kamber Akbalık’ın ironik olarak: “... Co, Bütün gardiyanlar içinde en merhametli

¹³ Zygmunt Bauman, 1996. *Yasa Koyucular ile Yorumcular*, Çev.: K. Atakay. İstanbul: Metis Yayınevi: 11. s.

¹⁴ Recep Maraşlı, 1992. *Diyarbakır Rızgari Davasında Siyasi Savunma: Kürtlerin Kendi Kaderlerini tayin Hakkı*, (2. Basım). İstanbul: Komal Yayınevi.

ve en vicdanlı olanıydı. Kendi başına bir şey yapmazdı. Emir verilince biraz incitirdi ama kimseyi parçalamazdı. Bazen havlardı ama küfür etmezdi. Küfrün ne olduğunu bilmiyordu. Küfür etmek tabiatına aykırıydı. Kimse Co'yu suçlayamaz. O bir kopekti. Ama şimdi Co'yla aynı familyaya soksak Co'ya ayıp ederdik."¹⁵ diye anlattığı, Co dışındaki sayılı birkaç gardiyan mı? Yapılanlara hangi ad verilmeli ve yapanlar hangi sınıfa konulmalı?

Sartre, "İşkence, insanlık dışı değil, insanlar tarafından başka insanlara yapılan ve diğer insanlar tarafından ortadan kaldırılması gereken utanç verici ve iğrenç bir suçtur."¹⁶ diye yazdıktan sonra; "işkenceci, işkence görenle, insan sıfatı uğruna mücadele etmektedir ve her şey, sanki ikisinin aynı zamanda insan türüne ait olamayacakları biçimde gerçekleşmektedir."¹⁷ demektedir. Ancak, muhtemelen Co dışında, çoğunun aramızda yaşadığını unutmamakta yarar var.

Selim Dindar, 2003'te Neşe Düzel'e verdiği röportajda;¹⁸ "Ben bu vahşeti 23 yıl önce yaşadım. Orada insanlar öldü, hayatta kalanların çoğu ise hastalandı. İnsanların duyarsızlığından hâlâ korkuyorum. Böyle bir vahşet tekrar yaşandığı takdirde gene sessiz kalacaklarından ürküyorum." demektedir.

¹⁵ Kamber Akbalık, 2013. *Kutsal WC: Diyarbakır 5 Nolu Zindanı*. İstanbul: El Yayınları: 176. s.

¹⁶ Jean Paul Sartre, 1995. *Hepimiz Katiliz: Sömürgecilik Bir Sistemdir*, Çev.: S. N. Kaya. İstanbul: Belge Yayınları: 50. s.

¹⁷ Age. 56. s.

¹⁸ Radikal Gazetesi, 23.06.2003 (Son erişim: 14.03.2022: <http://www.radikal.com.tr/turkiye/uc-yilini-cehennemde-gecirdi-673856/>)

Bununla birlikte, Diyarbakır zindanından sağ çıkanların büyük çoğunluğu, Ahmed Othmani'nin başka zaman ve mekânda yaşadıklarını anlatırken "beni kendime duyduğum saygı ve haysiyetime olan inancım kurtardı."¹⁹ diyerek kendi durumundaki pek çok siyasi tutukluya sözcülük etmektedir.

Kuşkusuz ne genel olarak cezaevi ne de Diyarbakır'ın farklı cezaevleri Kürtlere ve bölgede yaşayan halklara ve farklı politik oluşumlara yabancı değildir. Özellikle Diyarbakır cezaevi hayatına dair pek çok veriyi bölge halklarının müziği ve ve diğer halk bilgisinde de görmek mümkün. Ama Fırat Aydınkaya'nın da işaret ettiği gibi Diyarbakır 5 No'lu'nun özgün bir yeri de var: "Diyarbakır cezaevi gerçeği hiçbir zaman basit bir işkence merkezine tekabül etmez. Burası her şeyden evvel apaçık ve tartışmasız bir asimilasyon okuludur. Yoğun bir işkenceyle desteklenen bir dönüştürme fabrikası merkezidir. Dönüştürme bedenden başlayacak, beden ele geçirilecek, beden yoluyla ruha ulaşılabilecek. Ruh, bedenın ızdırap ateşıyla harlanıp eğilip bükülecek ve şekillendirilecekti. Ruhu ele geçirmek için beden bir tuzak olarak kullanılacaktı."²⁰ Ancak tüm olanlara karşın Diyarbakır 5 No'lu Cezaevi'nin, tutsakların "teslim alınması"ndan çok, en zor koşullarda tutsakların farklı direniş şekilleriyle tanındığını da unutmamak gerekir.

¹⁹ Ahmed Othmani, 2003. *Hapishaneden Çıkış: Dünyadaki Cezaevi Sistemlerinde Reform Mücadelesi*, Çev.: I. Ergüden. İstanbul: Metis Yayınevi: 23. s.

²⁰ Fırat Aydınkaya, 2011. *Ölümler Koridoru: Diyarbakır Cezaevi'nden Notlar*. Hamit Kankılıç ile Söyleşi. İstanbul: Avesta Yayınevi: 10. s.

PEA

ALBERTO GRIMALDI

presenta un film di

PIER PAOLO PASOLINI

SALO`

O LE 120 GIORNATE DI SODOMA

TECHNICOLOR®

BİR FİLM İZLEDİM

Bir film izledim; Pasolini'nin¹ 1975 yapımı *Salo ya da Sodom'un 120 Günü*²... ve filmde olup bitenlerin 1980'lerin Diyarbakır 5 No'lu Cezaevi'nde yaşananlara bu kadar çok benziyor oluşu karşısında iliklerime kadar ürperdim.

Acaba Diyarbakır 5 No'lu Cezaevi'ni siyasal-sosyal bir deney merkezi olarak tasarlayanlar bu filmi izlemiş miydi? İzlemişlerse bu, faşizmin insan kişiliğini aşağılamadaki evrensel anlayışını anlamak bakımından dehşetli bir örnek olmalı.

Belki de dünyanın en zor seyredilebilecek birkaç filminden biri olan *Salo*'yu birkaç kez, uzun aralar vererek, 2012 yılında izledim. Birkaç gün bir şey yiyip içemedim, uyuyamadım.

¹ Pasolini, Pierre Paolo (1922-1975): İtalyan sinemasının en ünlü yönetmenlerinden biridir. 1947'den 1949'a kadar İtalyan Komünist Partisi'nin üyesi olan Pasolini, eşcinsel olduğu için partiden ihraç edilmişti.

² <http://www.imdb.com/name/nm0001596/bio>

Film 1975 yılı yapımı ise de Türkiye'de ancak 1992 yılında gösterilebilmiş. Pasolini'nin bu son filmi, aslında Sadizmin babası olarak bilinen Marquie de Sade'ın *Sodom'un 120 Günü ya da Sefahat Okulu*³ isimli kitabına dayanıyor. 1875 yılında yazılan bu eser 1904 yılında yayınlandığında büyük sansasyon yaratmış.

Sade, bu eserini Bastil kalesindeyken dokuz metre uzunluğundaki bir kâğıt ruloya yazmış. Hapishaneden serbest bırakıldığında birçok eşyası ve yazısının kaybolduğu sanılıyordu. Fakat sonradan bu rulonun tesadüfen kurtulduğu anlaşılmıştı. Ne var ki Sade hiçbir zaman bunu bilmeyecekti. Fransız hükümeti tarafından "ulusal hazine" olarak kabul edilen -müzayede şirketlerinin elindeki- bu elyazması eserin satılması ve yurtdışına çıkarılması yasak.

İtalyan sinemasının ünlü isimlerinden yönetmen Pierre Pasolini, arkadaşı Sergio Citti ile birlikte bu kitabı, 1940'ların faşist İtalya'sında kurulan kısa ömürlü Salo Cumhuriyeti'ne uyarlayıp senaryolaştırarak kült bir filme imza atmış oldu. İçerdiği cinsel şiddet sahneleri nedeniyle film birçok ülkede yasaklanmıştı.

Hikâyenin dramatik olan bir yanı da, filmin gösterime girmesinden kısa bir süre önce, 2 Kasım 1975'te, Pasolini'nin Roma'da, bir sahilde, dövülmüş ve kafasının sadistçe ezilmiş olarak ölü bulunması. Cinayetin seks işçiliği yapan Pino Pelosi

³ Kitabın orijinal adı, *Les 120 journées de Sodome ou l'école du libertinage*, 1875 (ilk basımı 1904). (Türkçesi: Marquie de Sade, 2000. *Sodom'un 120 Günü*, Çev. Birsal Uzma, İstanbul: Chivi Yayınları.)